

NOVÁK DEZSŐ

labdarúgó

1960. Róma, 1964. Tokió, 1968. Mexikó

Született: 1939. február 3, Ják

Nevelő edzője: Szabó Péter

Edzői: Szücs Gyula, Kiss Gábor, Szabó Imre, Turai András, Gazdag Gyula, Mészáros József, Tátrai Sándor, dr. Lakat Károly, dr. Kalocsay Géza, Csanádi Ferenc

Egyesületei. *Játékosként:* Egyházásrádóc (1951-1954), Szombathelyi Postás (1955), Haladás VSE (1956-1961), Ferencváros (1961-1972)

Edzőként: Ferencváros pályaedzője (1972-1976), Dunaújvárosi Kohász (1976-1980), Ferencváros (1980-1983), Bajai SC (1984-1984), Volán SC (1985-1986), olimpiai válogatott (1986-1987), Haladás VSE (1987-1988), Deutschkreuz (osztrák, 1989-1990), olimpiai válogatott (1990-1992), A-válogatott pályaedzője (1992-1994), Ferencváros (1994-1997), Al-Ittihád (szaúdi, 1997. őszi)

Legjobb sporteredményei:

Játékosként:

Európa-bajnoki bronzérmes	1964. Spanyolország
VVK győztes	1965. Torino
VVK döntős	1968
VVK elődöntős	1963
UEFA Kupa elődöntős	1972
4-szeres magyar bajnok	1963, 1964, 1967, 1968
Magyar Kupa (MNK) győztes	1972
Magyar Kupa (MNK) döntős	1966

Edzőként:

3-szoros magyar bajnok	1981, 1995, 1996
Szuper Kupa győztes	1994
Magyar Kupa győztes	1995
Bajnokok Ligája 16-os döntőbe jutás	1995

Olimpiai szereplése:

1960. Róma, bronzérem

1964. Tokió, aranyérem

1968. Mexikó, aranyérem

Három olimpián szerzett két arany- és egy bronzérmével az olimpiák történetének legeredményesebb labdarúgója! Ez a különleges „világcsúcsa” – ha a jelenlegi szabályok érvényben maradnak – egyhamar nem forog veszélyben.

A világhírnév felé vezető úton az Egyházásrádóc megyei első osztályú csapatából indult, ahol még a csatársort erősítette. 1954-ben a szombathelyi Gépipari Technikum tanulója lett és kollégista a Tánacsicsban. A futball volt az élete, az iskolát abba is hagyta miatta. Két hétig Körmenten a Ládagyárban dolgozott, majd Szombathelyen folytatta pályafutását, a Postáshoz került, Balogh „Loja” bácsi figyelt fel tehetségére. Egy idény után leigazolta a megye első számú csapata, a Haladás. 1956. május 9-én mutatkozott be az élvonalban. 1957. márciusában a Salgótarján ellen – sérülések miatt, kényszerből – a balhátvéd posztjára állította őt Kiss Gábor vezető edző. Húzása olyan jól bevált, hogy Dezső pályafutása végéig a védelemben maradt. 1959. október 25-én Svájc ellen mutatkozott be a válogatottban, 8:0-ra győzött csapatunk. Bekerült a római olimpiára készülő keretbe is. Még az olimpia előtt a Fradi szerette volna leigazolni, de a Haladás nem adta ki. Két

választása volt: vagy kivár egy évet és akkor lemarad az olimpiáról, vagy az NB II-ben folytatja, mivel a Haladás kiesett az NB I-ből. Ő az utóbbit választotta.

Rómába nagy bizakodással küldte ki a sportszerető magyar közönség válogatottunkat. A selejtezők során a csehszlovák és osztrák csapatot győzték le kétszer-kétszer, s ez már elegendő volt, hogy esélyesnek kiáltásák ki őket. A magyar fiúk bemutatkozása India ellen kínkeservesre sikeredett, a 40 °C-os nagy hőségben, a magaslati ritka levegőben szenvedve nyertek 2:1-re. A folytatás viszont parádés volt. Előbb az Orth György által irányított Perut verték 6:2-re, majd látványos játékkal a franciákat 7:0-ra. A döntőbe jutásért Dánia volt az ellenfél. Azonban a játékosok fejben már a döntőre készültek, eltaktikázták magukat, hiányzott a játékukból a frissesség, a szellemesség. Ráadásul 0:1-nél Várhidi büntetőt hibázott, aztán jött a második dán gól, így elúszott a döntő. A bronzmeccset a házigazda olaszok ellen 2:1-re megnyerték ugyan, de mégis kicsit csalódottan tértek haza az örök városból. Dezső három találkozón lépett pályára az olimpián: India, Peru és Dánia ellen.

1961-ben már a Haladás vezetők sem akadályozhatták meg távozását az FTC-hez. Az MLSZ koncepciója az volt, hogy a vidéki tehetségeket a fővárosba gyűjtse össze, így a szövetség illetékese közölte Dezsővel: az MTK-ba (?) kell igazolnia. Mivel ő már elígérkezett a Fradihoz, nem tudták rábeszélni erre a klubcserére. Beköltözött a Ferencváros csónakházába, a Húsipari Trösztnél félállásban dolgozott, a csapatban pedig megkapta a jobbhátvéd posztot. Villámgyorsan beilleszkedett az együttesbe és őt is hamar befogadták a társak. Mészáros József edző irányításával egyre ütőképesebb csapat kezdett kialakulni. 1963 és 1964-ben elhódították a bajnoki címet, 1963-ban a VVK döntőbe kerülésért játszottak a Dinano Zágrábbal, de elbuktak. Nem úgy 1965-ben, amikor nemcsak döntőbe jutottak, de Torinóban le is győzték a hazai pálya előnyeit élvező Juventust. Napjainkig ez az egyetlen magyar győzelem az európai kupák történetében.

Mint minden klasszis labdarúgónak, Novák Dezsőnek is voltak rendkívüli érényei. Őt igazi 11-es és szabadrúgás specialistaként tartották számon. 1964. júniusában, Barcelonában az Európa Kupán, a bronzéremért Dániával játszott válogatottunk. A hosszabbításban Dezső 3 perc alatt eldöntötte a mérkőzést. Larsen két hibáját, előbb könyörtelen 11-es, majd bombaszabadrúgás góllal büntette. Beválogatták – Benével együtt – a torna All-Star csapatába is. Dezső művésze volt a 11-eseknek, melyeket elképesztő hidegvérrel rúgott, a kapusokkal vívott idegi párbajt mindig megnyerte.

A tokiói olimpiára utazó válogatottnak stabil tagja, majd csapatkapitánya is volt. Róma után újra az aranyéremért indult harcba csapatunk, ami ezúttal egy pazar győzelmi sorozattal, öt mérkőzésen szerzett 22(!) góllal sikerült is. Marokkót Bene 6 góljával biztosan verték 6:0-ra. (Ritka pillanat! Dezső 0:0-nál mellé lőtt egy büntetőt.) Következett egy igazi rangadó a címvédő Jugoszlávia ellen. Látványos, gólzáporos találkozón – 6:5 a javunkra. Még két győzelem, s máris a döntőben találták magukat Lakat „Tanár úr” tanítványai. Ott a második félidő elején egy védhetetlen csehszlovák öngóllal szereztek vezetést, de a mérkőzés még nyitott volt, egészen az 59.percig. Ekkor Novák Dezső mesterien tálalt Bene elé, aki fantasztikus szlalom után bevágta a második gólt. A Meidzsi-stadion 80 ezer nézője az újdonsült olimpiai bajnokokat ünnepelte, Dezső először állhatott fel – csapatkapitányként – a dobogó legfelső fokára. Az aranyérem mellé megszerezte még a meccslabdát

is, amihez nem kis ügyesség kellett. Az ereklyének számító játékszerre vagy egy tucat futballista „pályázott”. A befejezés előtt azonban Dezső elvette azt ellenfelétől és a hármas sípszóig megtartotta, majd felkapta és hazahozta.

A hatvanas években sokszor mellőzték őt a nemzeti tizenegyből, pedig sohasem okozott csalódást a válogatottban. 1965. októberében sorsdöntő gólt szerzett az NDK elleni vb-selejtezőn,

azonban kis idő múlva még a negyvenes keretben sem szerepelt a neve, nemhogy az Angliába utazók között. Minden rosszban van valami jó is! – tartja a mondás. Ez ebben az esetben azt jelentette, hogy Dezső számára lehetővé vált a harmadik olimpiai részvétel.

Mexikó kárpótolta őt az elmaradt világbajnoki szereplésért. Címvédőként és esélyesként utazott ki ismét a Lakat-legénység. Guadalajara magaslati, nedves levegője néha nagyon próbára tette a

játékosokat, be is csúszott egy iksz Ghana és egy kiizzadt 1:0-ás győzelem Guatemala ellen. Szerencsére a Japán elleni elődöntőt már a csodálatos panorámájú, két éve átadott Azték-stadionban rendezték. Szűcs és Novák, a két ferencvárosi felváltva szereztek a gólokat. „Ferencváros” – Japán 5:0 – írták a másnapi újságok, Dezső kétszer vette be büntetőből Jokojama kapuját. A bolgárok elleni döntő nem úgy indult, ahogy a magyarok elképzelték. Dimitrov gólja lidércnyomásként nehezedett Lakat dr. csapatára. Azonban a 40. percben két fantasztikus góllal sikerült fordítani az eredményen, a bolgárok pedig elvesztették a fejüket. Botrányos jelenetek, három kiállítás még az első félidőben. A második játékrészben még két magyar gól esett, így alakult ki a 4:1-es végeredmény. Megvédte olimpiai bajnoki címét a magyar válogatott.

Még az olimpia ideje alatt Dettmar Cramertől, a Világválogatott edzőjétől megtudta, hogy a Rio de Janeiróban sorra kerülő Brazília - Világválogatott mérkőzésen számít a játékára. Rajta kívül még három magyar labdarúgó – Albert, Farkas és Szűcs – kapott meghívást a híres Maracana-stadionban megrendezendő gálára. Ez volt Dezső pályafutásának egyik legemlékezetesebb 90 perce. 1969-ben az újságírók szavazata alapján bekerült az Év Európa-válogatottjába, olyan sztárok közé, mint pl. Maier, Best, Moóre, Facchetti, Albert, Dzsajics, Overath.

A hatvanas évek második felében folytatódott a ferencvárosi siker-széria. Újabb két bajnokság (1967 és 1968), de már dr. Lakat Károly irányításával, sőt a Ferencváros másodszor is VVK döntőt játszhatott. A Leeds United ellen azonban nem sikerült az újabb kupagyőzelem. A marseille-i kudarc után a magyar labdarúgásban elkezdődött a drasztikus fiatalítás, ami Dezsőt sem kímélte. 33 évesen, ereje teljében fejezte be pályafutását, utolsó mérkőzését Hirosimában játszotta Japán ellen, ahol 11-esből gólt is szerzett. 1975-ben a Vojvodina elleni búcsúmérkőzésén köszönt el – Alberttel és Rákosival együtt – a zöld-fehér szurkolóktól. Az új Üllői úti pályán ő lőtte az első gólt 1974.május 19-én a Vasas öregfiúk hálójába. Ízelítőül néhány számadat pályafutásáról: 333 NB I-es mérkőzésen 69 gólt ért el védő léte, válogatottságai: 1x ifjúsági, 10x utánpótlás, 34x olimpiai, 22x B-vál., 9x A-vál., 1x Világválogatott, 3x öregfiúk Európa-válogatott.

1972-ben kezdett edzősködni a Ferencvárosban, négy évig pályaedző volt. 1976-ban szerzett szakvezetői oklevelet a TF-en, még ebben az évben Dunaújvárosba hívták vezető edzőnek, ahol szép éveket töltött a Kohász kispadján. 1980-ban igent mondott a „nagy szerelem”, az FTC ajánlatára és

visszatért az Üllői útra. Irányításával a Fradi egy bajnokságot (1981) és két ezüstérmet szerzett, Novák Dezső pedig mesteredzői címet kapott. A következő évtizedben sok helyen megfordult, többkevesebb sikerrel. Edzőként nem adatott meg számára az olimpiai részvétel. Jenei Imre, majd Puskás Ferenc segítője volt az A-válogatottnál, amikor újra hívta edzőnek a Fradi. Vezetésével kétszer nyert bajnokságot, egyszer Magyar Kupát és egyszer Szuper Kupát az együttes. 1995-ben a csapat bejutott a Bajnokok Ligája 16-os döntőjébe, ami az újkori hazai futballtörténelem legnagyobb sikere.

1996 őszén Dezső a kispadot a szakosztályvezetői székre cserélte. Egy év múlva három és fél hónapig – Egervári Sándorral – Szaúd-Arábiában vállalt edzőséget. 1997. decemberében hazatért, azóta a futballtól visszavonultan él. Most több ideje van a családra, a kertre, a badacsonyi nyaralóra. Kétszer választották meg az Év Edzőjének (1981, 1995). Pályafutása méltó elismeréseként megkapta „A Magyar Köztársaság Tisztikeresztje” kitüntetést.

A Novák család ma is ezer szállal kötődik Vas megyéhez, ők Budapestről még mindig „hazajönnek”. A családban a sport fontos szerepet játszik. A feleség, Erzsébet asszony ifjúsági válogatott atléta volt, a lányok közül Eszter tornázott, Andrea teniszezett. A két unoka is szorgalmasan sportol. Gergely a Fradi serdülő csapatának kapusa, míg Bettina a ritmikus sportgimnasztikában tűnik tehetségesnek.

Záróként álljanak itt Novák Dezső szavai: – *Elmondhatom, hogy nagyon szerencsés ember vagyok. Hála Istennek volt tehetségem a futballhoz, ehhez a nagyszerű játékhoz. A sors kegyes volt hozzám, elkerültek a komolyabb sérülések, beutazhattam az öt földrészt. Három olimpián is eredményesen futballozhattam. Négy évtized távlatából sem mondhatok mást, mint hogy fantasztikus, felemelő, felejthetetlen élmény volt részt venni a „világtalálkozókon”, az olimpiai faluban összefutni más sportágak sztárjaival és szurkolni a magyar sikerekért. Kívánom, hogy az utódok is hasonló élményekkel gazdagodjanak!*

Gál László